

HS BREV TILL HA

1934

8.1.	1 s.	13. 7.	1 s.
23.1.	1 s.	5. 8.	1 s.
30.1.	1 s.	23. 8.	1 s.
10.2.	1 s.	1. 9.	1 s.
27.2.	1 s.	25. 9.	1 s.
9.3.	1 s.	5.10.	1 s.
15.3.	1 s.	25.10.	2 s.
19.3.	1 s.	28.10.	1 s.
26.3.	1 s.	16.11.	1 s.
31.3.	1 s.	17.11.	2 s.
10.4.	1 s.	14.12.	2 s.
21.4.	1 s.	28.12.	2 s.
17.5.	1 s.		
19.5.	1 s.		
6.6.	1 s.		
18.6.	1 s.		

(8-I-1934)

Einar,

Ett brev i dag! Jag såg i kortet din oro och tänkte 'mässling måste man ta emot när man har barn' - men nu förstår jag oron! Allt går väl över, nu igen. Ens liv är ju bara oro -- Och du måste ha läder på knäna, icke värmande men tätt - som chaufförer ha. O, detta stormiga år, nästan orkan i natt igen. Man sover ej mycket.

Vet du vad som var tyngst med målandet i höst, att jag ej ägde förmåga att göra det - och så blev det mig en plåga. Jag kan ej lämpa mig efter något, ännu mindre än förr. Det går som det går - jag är gammal - Svärmade ju en gång för Renbrant's teckningar, men efter Daumier brydde jag mig ej mer om dem, bara om min egen tids människor. Tänkte ändå jag ville se skillnaden mellan den unge Rembrant och förfallet när han blev gammal, det de då kallade hans förfall. För något sånt köper man ändå ej en bok, jag får se det i Helenas. Just den plöjda terrängen tyckte jag om i V.Gogh, och en långt flyende "place", och Arlesiskan, av dem jag såg - Förstår så bra det med 'skorna' man finner det man sjelv känt. -

Det tunga, det tyngsta här är om man mister intresset, man ser sin oförmåga sin kamp, och kraften som går. Då är Helena W. bra med sitt nyktra? lov av arbetet, arbetet - att hålla fast.

Har läst litet om Greco, 'det nya kommer först hos en, midt i en epok, som renässansens', om det tyckes dö ut så lever det upp igen. Har ej läst fin stil i mörkret nu, man ser allt att Constable är lugnet, där är de höga himlarna, som i ex.libris med renen, man stannar en stund i sitt jäkt.

Vet du de ha hittat min fars böcker "som jag slarvat bort" i Magnus bokskåp, bakom de andra. Allt detta i hast ty Mina skall våga sig ut i storm på isgata, till posten. Må alla väl
Helene

(23/1 -34)

Einar,

Jag hoppas nu sjukdomens tid är över hos Er, och allt går lugnt, som förr. Och "blidan" ger en tid av vila, i skogen. Först måste jag sedan tala om min glädje - Fanjunkars får ett Alexis Kivirum, ett museum! På 100 års dagen, den 10 de okt. skall det öppnas - det är Finska Litteratursällskapet som gör det. Då blir rummet som förr!

Ja, jag har med läst en bok som lämnade mig tillfredsställelse. Du har läst om det du vill ha, ungdomens drömmar och planer - jag om resultat. Det var Edouard Estaunié's "Madame Clapain", och det var nog en criminalroman, sådant jag ej bryr mig om att läsa - men kommen till slutet betyder brotten ingenting, det har varit boken om en människas utveckling. En trångbröstad, kall, något egoistisk, ren' halvgammal småstadsfröken går igenom något, och utan att ännu ha beslutit det offerar hon en dag sin syster (med dennes vilja), sitt hus, sitt goda rykte - och känner frid, ty hon har lärt sig att giva. Systrarna draga sig tillbaka till en landsbygd, undan förtal, och leva där lyckliga. Och jag var glad det varit årets bok i Paris, när den kom ut.

Hr, Urho Tjäs, nyss från Amerika, var här, hade med sig en Schjerfbeck som han ärvt och bad få signerad. En röd stuga i grönt, från Löyttymäki-tiden, Schwerin-tiden. Om en månad "får han litet pengar" och skulle låta höra av sig igen. Jag frågade om konstintresset i Amerika - "där finns maecenater, men inga tavlor i familjer, intresse bara för money." Jag frågade hur de mist just det enda de frågade efter - "ja" sade han. "Här är mycket bättre än där." -- Stenman, säger du, finner alltid konstverk - kan han också sälja dem? De är ju trevliga att ha. Jag önskar honom framgång - han är den människa jag känner minst av alla jag sett. - Målar ibland en 13 årig flicka, och det blir kubistiskt tror jag, utan min vilja. Läser om Greco han var medvetet emot måleriet som enbart naturavbildning, och var en neurasteniker.

Här stormar, nu i sol. Man vakar när alla stadens 'trådar' slå mot varann om nätterna. Har ännu ej fått jämvikt

Har så litet att säga borde ej ta din tid.

Helene

Einar,

Nu skriver jag för jag tycker jag måste rättfärdiga mig. Jag vet ändå intet om Stenman - han är så vänlig, och du vet vad han varit i mitt liv - och när han skriver något poetiskt tror jag det ej fullt - men varför skulle han ej få vara poetisk? När han skrev "med tack för tyst hjälp" bävade jag, vad menade han - Se, där är saker jag inte kan tala med dig om.

Amerikanen var lång, såg ordentlig ut, ett runt, friskt, stelt (x) ansigte, välklädd, (hade nyss ärvt en morbror), 25-27 år. Talade efter 2 år i Amerika litet styvt svenska, hade glömt, troligen ej glömt finskan. Hade sett Viborgs, Borgå, nu Ekenäs Muséum, sen Hangö - tyckte ej om Helsingfors. Sade Borgå muséum hade intressanta saker som ej alls fanns i Helsingfors. Allvarsam. Ser honom kanske ej mer.

Flickstackarn här blir kubistisk, 'Någon' söndag, och sen påskhelgen, kommer en fullvuxen modell, hon har ej tid annars, bor i Helsingfors. Vad jag gläds. En fullvuxen! Greco-studien var litet som skriven av en läkare, ingen kritiker förstår riktigt att man målar utan dessa resonemang, man målar som man tycker det ser måleriskt ut. De får sen' skriva. Nu läser jag om Constable. Det var som mitt första intryck var - han var lugnet enkelheten. Har 1824 målat med rena färgklickar, t.ex. ett grönt fält med två sorter grönt i rena klickar, och det gav skimmer. Ville ej resa, målade bara sin hemtrakt i England.

Beskrivningen av Hanna Pauli's 70 års dag, festen på Gyllene Freden, som Venny Soldan gett mig, vad den påminner om svenskarna i Paris! Glädje, tal och vin. Jag såg så litet av det då.

O. vad det förra året varit tungt - vad skall det bli nu?

Ville läsa för att glömma - men ögonen, ville läsa mycket. Om jag nu vågar skicka det här - för att rättfärdiga mig
Helene

Häkli målade bra, var konstnär. Myntti har jag sett på nyss, två storartade saker. Börjar förstå honom.

Modig och konstnärlig var Stenman.

(x) kanske man inte ler i Amerika.

10/2 -34

Einar,

O, att du förstår det att vi målare ej börja med ord, eller rättare med tanke som omsättes i ord - vi börja med en syn som fyller vårt sinne.

Kritiken sade till Constable "det är just inte ufört*"

Vad har jag nu att säga, jo, du ser allt från en högre synpunkt, där väver ej jordens elände med. Och jag har sen' ungdomen, då andra blev spiritister, teosofier, och mycket annat kyligt, känt att min väg gick på jorden. Där har jag gått - och de prisa mig för att jag burit allt och varit däröver! Vi är sätta på jorden, jorden är skön, och eländet för oss till det som är högre.

Jag hörde nyss historien om ett äktenskap, här - men det skulle bli skvaller att berätta - en vacker saga.

Här är ett utklipp, vad ungdomen känner nu - de unga fann de gamla torra förr, nu finner jag de unga torra. Allt förändras än. Helena W. har bjudit mig en bok om judarnas gamla och nya tro, - i sommar kanske. Det är en djup brunn, judarnas vandring genom sekler.

Här sitter man verksam mest ty en har lovat komma "någon söndag". Det betyder att jag ej kan taga en annan modell söndagar, den enda dag då barn eller vuxna är lediga, och ingen har kommit på 6 veckor. Att vara frisk, och kunna gå och se, och skaffa modeller!

Er hosta går över - Här håller en svag influensa i sig i köket - bästa medlet är att roa patienten.

Farväl nu igen

Vill ej ha utklippet igen.

Helene

14/2

Fick just ditt brev om utställningen i Stockholm - ingen har frågat mig, jag visste ej ens av den, och intet hade jag haft att sända, var lugn jag går ej mer med - är utsliten. Sist tvingade Stjernschantz mig nästan. Jag vill bara ha ro.

Fick i går ett tyskt-engelskt frågebrev, om namn, yrke föräldrar och förfäder, politiska åsikter m.m.

* [sic!]

Ekenäs 27/2 (1934, postkort)

E.

Är nog tacksam för ett boklån, vet inte vad jag skall tänka på om natten när jag vakar - tidningar ge så otäckt. - "S" beundrar ibland en Ozenfant, ibland inhemsk nyrealism, sen' åter Halmstadgruppen - Jag har tyckt om en tidig Willumsen i Paris, skuggan av en spalier på en mur, Spanien, sen om intet mer. Glad andra tycka så med - det är nog en stygg glädje.

- Här fortfarande isgata

Hälsningar!

H.

Målar en klassisk blondin.

(9/3 1934)

Einar,

Nej! kommer denna gamla historia om Kalevala upp - Jag var 16-17 år då firm. Frenckell bad mig illustrera Hertzbergs sagor - och jag fick en välkommen 200 mk till respengar, till Paris. Då har Bokhandl. Edlund önskat jag skulle illustrera 'Graven i Perho, det låg ej för mig - och sedan Kalevala. Han satt och läste för mig denna diktcykel som jag fann tråkig, jag längtade ut, såg ut mot salutorget, och skämdes för det. Nu förstår jag att det var rätt sett - att tänka sig en 17 årig flicka som aldrig varit inne i Finland, ej förstod finska, skulle helt hastigt illustrera Kalevala! Det förlåtes väl om hon ej förstod det då, 200 marken, eller var det till och med 800, lockade - men vad säga om Bokhandlaren som ej förstod! Jag gjorde troligen ett par försök, direkt på trä, reste till Paris på hösten, och när jag efter två år kom därifrån återtog Edlund beställningen. Jag var glad - och utan pengar. Jag minns bara en teckning - två som köra, mötas, gräla. Intet värt.

Ja, vad alla böcker är obehagliga. "Lyckoinstinkten" av Maurois är ännu värre än "Le cercle de famille." Men Mauriac dröjer ej vid sådant, "det kan ej intressera" säger han, är för banalt. Nu ser jag litet på Måns kopparfärgade ansigte igen, om jag kunde slutföra och sända den som den ena bilden till hr. Hellström som föreslagit jag skall sända ett par "att visa".

Hr. Hahl önskade företrädesvis tidiga Rissanen - jag tror det blir stor succes. Och Irina Bäcksbäcka är också där. Jag hade också en eller par från min 16 års ålder med. Vi bli ej unga mer men vi skulle låta bli att tänka på vad vi äro. Bara måla. - I går modell - men jag är mycket svag. Allehanda folk ber mig sända till försäljning - en diversehandlare i Åbo, o.a. Och Amerikanarn sålde hos Boström den skiss han ville "äga" av mig, till Esther Brusiins andra dotter! jag sade det kanske ren'. Här är så bart och vårlikt. - Så roligt Ni finna människor att sympatisera med och tala om Florenz - som nog var den vackraste, rikaste, stad jag sett, underbart - men jag tyckte ej om renässancen. Där fanns ju annat med. Mitt hjärta levde bara ej med -

Jag måste spara en teckning att visa om fru Saarinen kommer i sommar, ha något för St.Michel, för Stockholm och Kahlroth begär. Har ej så mycket.

Helene

Vad blir det i Berlin? vad blev det i Moskva?

15/3 -34 (postkort)

E.

I dag har kommit inbjudan, fråga om man vill vara med i St.holm i höst eller nästa vår, med ungefär 30 verk, äldre och nyare. Jag säger naturligtvis jag ej har 30 och ej kan välja bland det jag ej kan få se. Men det är mag. Hahl, Stenmans förtroendeman som skriver, frågar. Jag har ej något. - Tack för böcker, skriver snart om dem.

H.

19/3 -34

Einar,

Tack för de lånade böckerna - den kinesiska har jag läst med djupt intresse, den första lantliga tiden var vacker på många sätt. Man Man |sic!| får en ras med vanor olika våra, och allt är så lugnt berättat att man tager det lugnt - sedan frågar man sig om ej författarn givit dem västerländska känslor - tänk på Tehura, vem förstår henne, en annan ras! Jag har läst en äkta kinesisk roman ur de högsta kretsarna - allt var etikett, för ett ceremonifel blev bröllopet uppskjutet år efter år. Här är litet av det, de ha en regel för allt och behöva då intet samvete - man dödar ett barn, förgiftar släktingar, är bara rädd för sonens sonens hämd. På samma gång är man god - det beror på lag - och så är det ofta hos oss med. Känslan för jorden är vacker - och den är inte lättja som min känsla för höga träd. Tack mycket för boken! Kabalan hade jag läst, äger den, en hetsig, intelligent bok, överfylld, och ett ställe jag tyckte om.

Har i går besvarat Mag. Hahl's brev, nekande, det var ej lätt att avböja en så hövlig, vänlig begäran - jag gav alla skäl Valet av tavlor var lämnat åt Mag. Hahl och dr. Hintze, inbjudan voro Prins Eugène Natinalmuséets intendent och dr. Näsström 30 tavlor kunde jag ju ej få ihop.

Har sett på belgisk konst - jag trodde belgierna hade proportioner som andra, men det ser inte så ut.

Flickan med morotsgult hår var här en gång igen - rödaktig hy, ljusblå ögon. Jag vilar 2 à 3 dagar när jag målat en - är gammal, trött. Något litet har det lättat med ångestkänslan. Detta förra år var förfärligt.

Venny Soldan-B. rusade in en afton, ville på två timmar omvända mig till Buddhismen och få mig tro att Finland vill erövra Ryssland, ända till Stilla Oceanen.

Ät mycket smörgås, på väggkanten, när du är trött!

Det är nog luften som är luffarns lycka Och, Bernhard Shaw, de säga turturduvan grumlar vattnet med sin fot innan den dricker - så är lyckan, den är ej obemängd, så är skaldens börda.

Här en Géricault som är släkt med Daumier tycker jag - vill ej ha tillbaka.

Jag väntar litet i oro på lugnet i Stockholm.

Helene

En liten målarinna sitter där - lär henne intet, lät kamrater lära - var tid har sitt. Så roligt för dig.

26/3 -34

Einar,

Jag sänder här Mag. Hahl's andra brev, på vilket det var blott ett svar att giva. Det är givet nu - ja.

På mig tager jag alla följder, allt klander.

Vad jag haft för en replig tid efter det första brevet. Och nu har jag varit tvungen säga det är svårt att låna av Hr. Stenman.

Jag vet Ni rådt mig efter Er övertygelse. Kan ej skriva mer nu.

Helene

31/3 -34 (postkort)

E.

En god påsk önskas hela familjen! - Jag har sedan 12 dagar före påsk skrivit 1 à 2 brev om dagen, och kan ej just nu. Dagen efter mitt "ja" kom Stenmans brev där han ber mig utställa. - Tack för bokpaket! Här är sol och mycket av bar mark - vår!

Skriver sedan

H.

Einar,

Har jag riktigt tackat för böckerna? Nu har jag läst 'Söner o. Älskare' - först slog det mig hur lik hennes ton mot mannen var det jag hörde ropas från dörr till dörr i St. Ives små gator, korta fraser, ovänligt cyniskt språk. Och så är 'hon' det oaktat fin, tänker, känner - jag förstår ej riktigt. Hon ger vika i allt för att få behålla sina söner, så gör mödrar. Älsta sonens brud är hastigt, praktfullt, beskriven. Den andra sonen är nervös, han rusar på alla med anglosachsisk brutalitet (boxning) - så är fadern o. modern. Vad det finska folket då föreföll mig fint och lugnt, och det franska - nu är allt förändrat. Mirjam är litet underlig, kan ej intressera. Och den "andra sonen" själv, han är ju en neurasteniker och kan ej älska något - från det ena till det andra, och om han till sist vände om vid bron vänder han nog dit igen, och så tillbaka igen. Värst tyckte jag han var när han sade till Clara's man 'du borde ta henne tillbaka'. Men intressant var den.

Och så olik, - uppfattningen, - 'De goda kamraterna' där allt är gott - bara arbetarns hustru är av den andra sorten. Jag har läst denna 'The good companions' för par år sedan och tyckt öfantligt om den, en del - det är nu mitt fel om jag ej kan ha så stort intresse för resande teatersällskap, deras ton. Men allt annat var gott för mig, och väl givet.

Nu har jag börjat Calderon, är i det praktfulla, och drömmer mig bort när det talas om 'jasminens silverskålar' i natten. Jag har svarat 5 konsthandlare nu den sista tiden, på frågor, anhållanden - sist ville Boström jag skulle exponera hos honom i april. Tröttsamt att skriva nej, nej. Där var Calonus bakom som arrangör. Måns har två tavlor hos Boström. (Mina verk) Söndags fick jag en modell att 'göra färdigt', den som egentligen skulle komma, första gången, for till sjukhus. Det är en kamp. Våren kommer.

Vill du läsa det utklipp Hr. Hellström sände från Stockholm - kanske har du det - jag tyckte om.

Hälsningar!

Helene

'Ruth' liknar den flicka jag målat.

Einar,

Tack för brev!

Här ligger ditt brev, jag försöker svara i ordning. Ja, Bourdelle är tom här, yttre kunnande, ytor - tomt. Aaltonen långt djupare - men nästan natur - är det konst? efter sekler? Milles ej något jag tycker om här.

Så talar du om 'Mme Clapain" - jag hoppas du ej sänt den till mig, ty då har den aldrig kommit fram - jag har den från Akad. Bokhandeln, på franska. Det att en människa utvecklas tyckte jag var mycket.

Så talar du om val av tavlor. Allt har jag lämnat i mag. Hahl's händer, och skall ej ingripa. D.v.s. i de tvås.

Läste den praktfulle "Den ståndaktige prinsen", och, som jag brukar, företalet till sist. I allt detta praktfulla står lidandet dramatiskt, och vad är större drama än att gå under för sin tro (jo, att svika) och så sägs dramat är omoraliskt - nutidsmänniskans uppfattning. Tänkte också över 'Söner och Älskare" och läste sedan om din uppfattning. Sänder utklippen och ett litet till i detta brev - det ville jag gerna en gång ha tillbaka. 8 stå nu och draga i mig, alla vill något. 3 vill jag skall exponera - Boström har skrivit en gång till - 5 köpa, 1 ha lektioner. Jag håller bara i det med Stockholm. När jag målat en timme måste jag vila 2 à 3 dagar - när någon pratat med mig vilar jag 3-4. Ingen vet hur dålig jag är. Önskar bara få sluta i mitt hem.

Har nu söndagsmodell, i veckan arbetas litet ur minnet på det. Esther skriver från Hannover, hennes Lilli är mycket sjuk - och nu börja läkarna tvivla på att deras diagnos är riktig. En stor specialist har fastställt den, och "obotligt" - och Esther säger de andra ej vågat motsäga honom - i 2 år. Lilli är så svag ren. Nu försöks serum av hennes eget blod. Esther har aldrig trott på diagnosen.

Nej, det som säljs är inte mitt - Måns har en tid önskat resa till Italien, och då faster ej tycks ge pengar, som det förefaller han hoppats, försöks detta. Måtte det lyckas. Eget kapital har han "väl placeradt." Honom målar jag nu ur minnet. Trötta dig ej mycket med skrivning bara nångång. Förlåt brevets längd.
Helene

"Den goda jorden" får ej filmas i Kina, den "ger falskt Kinas liv".

Simon Pergament's tankar.

17/5 -34

Einar,

Jag har många brev att tacka för, och det är gott när någon frågar så mycket efter en att den skriver. Och delar tankar intressen. Alla ha inte det. För mig är det fattigt just nu.

Tredjedelen av brevet förstod jag inte, den är hemlighetsfull. Där uppe har jag först tänkt på dig i snöyra - så i värme så i köld. Vi har härligt just nu, friskt, sol.

Målar nångång en stund, det är så mycket nu, att piska, krydda in, sy, etc. - och nu andra veckan arbetare, reparation i hemmet - sedan kommer storstädningen. Sådant är en kvinnas liv - och ni kan inte undvara kvinnan (x). Ett hotell har sitt behag. Ja, intet nytt - jag läste nyss att Daumier, Cézanne lärt av barocken, och att de primitiva som ideal, lärare, skapa en något torr konst. Det är väl så. Cézannes strävan var först relief till vilket pris som helst. Han gick ifrån det sedan. S., Schaumann, säger det är endast norden som nu mer söker känsla, innehåll (xx) - Central Europa söker blott linjen, och utsökt färg. Vi äro känslans bevarare.

Jag skriver bara vad andra säga - en liten flicka på gården talade till en annan "om man apar andra kallas man apa, och man blir en apa, men det räcker länge förrän man blir en apa." Så är det. 9 barn och deras 'främmande' skrika med full hals hela dagen här - har litet ont i öronen.

Du har grönska där med, vad grönskan är vacker om våren - jag önskar Er god pingst! Fick vitsippor till Sofia. Ingen vet hur mycket jag har att leva på - andligt, när jag är borta beklaga mig aldrig då.

Helena W. är "trött" efter sin exposition - sådant tager ens kraft. Nu hade jag intet att skriva Tänker på Kipling's djungel - och nu är det ödemarken!

Helene

Säg inte jag är "förandligad", som Selma Lagerlöf för jag är det inte, de tro bara så.

(x) för storstädningars skull.

(xx) i måleri.

(19-5-1934)

Einar,

Vid mycken eftertanke kommer minnet av Buchholtz och tårtan vi slog vad om, det är länge sen'. Sade jag han tog dem på allvar, du humoristiskt? Han kommer undan med att ge alla rätt, och tårtan delas - och var och en har rätt att taga en typ efter sitt eget sinne! Hur "täcks" jag skriva till honom! - nej. Låt bli sända detta - helst.

Jag fick se en Lapplandsentusiast som bragte den, så vänligt. Mest synd om Fru Stjernvall som bakat tårtan, vad skall vi ge henne? Den var delikat - men smör i brev, nej.

Hu ändå, att skriva till en författare - sänd det ej.

Tack för allt roligt

Helene

Se, ett av mina brev har i vår(vinter) blivit sänt till Stockholm - och jag som ej kan svenska! och är dum.

Einar,

Jag börjar med detta - jag tror Buchholtz ej visste det, ej tänkt på det innan du frågade. Han bara tyckte om typen och skrev. Har du nu väckt honom?

Här går livet med vedermöda, reperationen undangjord på 3 veckor sedan otaliga saker, en husmors lott, nästa vecka storstädning med hjälp. Litet målas någon lugn dag. Och nu får jag en modell till gården, icke ett barnansigte - nej sierskan. Mer mystisk än någonsin.

Det är härligt med den friska vårluften, härligt att andas, när ångesten lättar en dag - så kommer den igen. Expositionen är ännu så långt borta, oktober, så man inte tänker mycket på den, bara arbetar. Stenman har begärt en 'repris' igen, Frk. Nyberg med brun 'kofta' med vit kant, av honom kallad "Rêves". Gör den i akvarell, vill gerna göra honom 'till viljes'. För, jag gjorde honom emot. Förstod nog honom.

Vad är här mer? jag kan ej tala om allt sedan jul.

Gide's 'Den trånga porten' minns man alltid, om man också ej beundrar hjältinnan i allt, och hans Dostojewski bok är mycket djup, den har i mycket förklarat den ryska själen för mig - ryssen vill ödmjuka sig, prata om allt - men om en annan vill förödmjuka honom då rusar han på den andre. Men Gide är mycket djup i denna bok. Dostojewski tycker också om säregna typer, som Buchholtz - och de stå så sångt från varandra att de aldrig mötas. Dostojewski är just inte godmodig.

Jag läste åter min gamla bok om Norden, den jag läst ren' vid 17 år - den var åter Norden för mig.

Nu gå vi mot den ljusa tiden, lycka till där uppe, i eget hem! Ibland frestar mig en 'Klara's koja' här - och jag är för gammal att bygga om, och där finns ej rum för gårdskarl i den gården - Det går var dag - som det går.

Helene

På bilden tror jag 'jungfurna' B., döttrarna, bo under taket. Han sjelv står som en ägare på trappan.

Ett litet utklipp - sällan har man framgång i främmande land.

- och Buchholtz just inte ödmjuk -

18/6 -34

Einar,

I går var Amerikanarn här, det röda litet slappa ansigtet nu mycket förfinat, blekt, hela uppenbarelsen väl soignerad - är det arvet som verkat? Han hade med sig en tavla som han hoppades få signerad men den var inte av mig.

En utländsk skogsväg, unga träd, en gumma med ett ved-ok? på ryggen, en brunvit hund - den var i fotografi ganska bra. Men en sådan gumma i tunn ljus blus fanns inte i Bretagne, där var klädefolkdräkt, och inte målade jag med så mycket detaljer. Boströms konsthandel hade tveklöst på gumman. Denna tavla hade han tillbytt sig av brodern på vilkens lott den fallit i arvet. Här sänder jag ett foto. av en annan som brodern inte avstod, fick den. Namnteckningen ser nog så äkta ut, och den har varit 40 år, omkring, i morfaderns ägo, för 40 år sedan förfalskade ingen mitt namn, det lönade sig ej -

Men varför minnes jag ingen av dessa två tavlor? Det är en möjlighet jag målat denna med husen. Säg en gång vad du tänker. Den som var här var ungefär 60x40.

Jag sade jag ej minns denna fotograferade, och det är 50 år sedan jag var i Bretagne Amerikanarn önskade köpa något sedan Stockholmgranskaren valt. Han hoppas om något år få sin plats tillbaka i Amerika (x). Detta att granska tavlor är oroande. Jag får någongång fotografin tillbaka, se nu på den. 19 de Jag har ett dunkelt minne av att jag målade en grön dörr! glömde fråga om denna är grön.

Nu är här mild luft, varmt sedan i går. Det har stormat allt sedan hösten hittills.

Jag önskar Eder en vacker, god midsommar! och tänk hur länge vi ren' haft grönt löv! En god sommar med, allt gott!

Helene

Jag är nog inte "förändligad", som de sade
(x) han doftade miljonär-cigarr.

Einar

Jag skriver medan jorden torkar upp efter nattens väldiga åskväder - sedan ut, vila - Åska gör mig så likgiltig för allt.

Ensor var aldeles ny för mig, hade bara sett spökbilder förut, och varför spökbilder? Vad han har vackert, tack så innerligt! "Gossen" i kol, roddarn, sjöbilder, ännu "Kristus på havet". Det är hav, när han målar det. Annars så rent målerisk - mer sedan.

Sierskan varit här ett par gånger och en som jag komponerar efter. Hr. Hellström (St.holm) tyckte den blev spansk. I Stockholm tror 'hans krets' det är Stenman som tagit initiativet till utställningen - vad vet jag! Hr. H. mycket diskret, vile ha något sedan när han får - i höst. Han har tavlor av ett 30 tal målare, kan ej hänga alla på en gång.

Angående Amerikanarn har jag inte sagt allt. Första gången var det ett Löytymäkimotif, jag signerade, andra gången var det inte av mig, signerade ej. På en fotografi som den jag visat dig (x) bad han mig skriva orten och namn "för hans bror" - jag skrev - den var ju trovärdigt signerad, och jag har de första veckorna där målat en gård med en grön dörr, med Marianne. Var det nu denna? träden är ej av mig. och har*den tiden signerat med lutande stil?? Vet ej. Denne herre har ett mycket stelt, uttryckslöst ansigte - en sekund såg jag hans ögon genom en bukett på bordet, och såg en hastig genomträngande, forskande blick, så föll den i det uttryckslösa igen. Vet ej om jag vill ha affärer med honom. Man får ju ändå inte tänka fult.

Den vers du skriver är så sann "Om ej mig sjelv jag hade lukt" - hur skulle man längta om man ej var djupt nere - och konstnärn längtar när han är ung - sedan han vunnit, 'målat bra' - vad är han sen'? nedåt. Huru bryr sig Ensor om spöken - kanske han uttömt det måleriska - i en del Forain har det blivit allt och det ger ej mer. Inte tänka! måla, det skall man, måla som det roar en. Den 17 åriga gossen med Måns - är han den begåvning jag sökt? den som skall fortsätta verket - det ser så ut i hans känsliga pastellandskap, mest ur minnet, i en grå vas, fulländat målad, mjukt.

Tack för brev.

Helene

Är denne Lundqvists teckning mer än blott en vanlig tidnings-teckning?

(x) bara vita väggar.

* jag

5/8 -34

Einar,

Jag sitter ute, det förströer kanske för mycket.

Intet nytt - Ann-Marie skriver fint från sitt uttorkade träsk, - hon kunde ha blivit mer. Vad det är bra Bengt gör något, inte bara sitter med krokig rygg och surar, som så många - och du ger honom hälften av bord, och allt. Nu har vi en månad åska, ren, ej så mycket här, nu. Jag tycker än om Ensor's hav, där kom känslan med, och det där "Materien" är med. Så gammalmodig man är.

Jag beställde en norsk bok 'Nogen unge mennesker' av Ronald Fangen - en resenär sade det var Norge nu, inte Ibsen's, Björnson's Lie's moral, tendens diktning utom psykologi - och rent och fint. Men det var en förkrigsbok, det var min tid tyckte jag. Det Norge där man begär att var och en skall ha ett inre liv (det vill ingen nu) och när 'fadern' säger till Erik om det som skall komma "jag skall vara hos dig hvis jag kan" så vet man att minnet av detta samtal skall vara. Jag tror ej du rätt skulle tycka om allt detta resonerande, men du får gerna låna den när Helena W. haft den. Där är mycket fint mot slutet, Astrid och 'fadern', Erik - och till slut Nils. Och det var min tid. I Norge har jag tagit alla mina sorger på mig.

'Sierskan' blev en så studerad färgteckning att friskheten gick. En sorgsen kvinna har jag försökt måla. Jag kan inte säga allt - kanske behöver man till slut böcker som mindre skaka en, - bara en liten vardag med virkning, stickning och hushåll - det har varit så mycket av kamp - nu somnar man in.
Helene

Helena W. säger alla dessa 'herrar' är falska - vad rör det mig.

Einar,

Till först - jag har inte trott på "herrarnes falskhet", som hon sade - de ha ju konstantresse och förstå. Hur det än går mig ha de gjort sitt bästa. "Den gamla räven" - jag är rädd det ej är riktigt bra ställt för den.

Ronald Fangen's bok är om modärn ungdom, 1912, och om H.W. ej ville ha den just nu när hon kommer får du den i början av september. Den lämnar en fin smak efter läsningen, det gör ej många. 'Erik' är redan i den. Och 3 lyckliga äktenskap antydda. (x)

Försöker måla lilla Margareta Vind.

Vad Rodin säger bra om skönhet - och vad andra prata - förr trodde man nästan allt, man läste om konst, för länge sedan Lautrec är skarp och fin, städade nyss min bokhylla och kom att se på alla - upptäckte några på nytt, jag har sett bara på några en tid. Vad jag har för en rikedom. Ibland har jag längtat efter mer fyllighet i ton - och när han har den är han sämre. Jag ville det gavs ut en bok med ungdomsverk av en del, Derain före kriget Picasso's blå period, när han täckte en del av takfönstret med ett blått skynke, Braque, och andra. Cézanne var bäst till slut.

Etruskern dansar som Fatma på en bild. Skrev jag att hon är gift och har ridit på elefanter genom öknen till Kabul, från Bombay, till sitt nya hem. Med sekreterarn vid franska legationen i Persien, den är där nu. En 4 års bekantskap.

Jag skrev nu så snart för "herrarnas falskhets" skull. Jag har hört en historia om "kvinnornas falskhet" med - men den må vara. Farväl igen

Helene

Jag läser så gerna sedan i höst boken om de gamla damerna som kommit "på obestånd".

(x) Man tycker kriget och medlidandet behövs för att rädda de unga, olyckliga

1 sept. 34

Einar,

Jag gratulerar! ett år har gått, och jag önskar lycka under de som komma! En liten bok sänds till dagen - jag hoppades finna där helst ett par av 'blå periodens' verk, och finner egentligen intet - förlåt det blev så misslyckat.

Helena W. var här, den sista av gamla kamrater, jag är så glad att se henne. Och tänker "ein jeder sehpricht vom Jahrmarkt so wie es ihm dort ergangen" - hon tycker bara om fotografi-aktig konst, begär ej det skall vara konst alls, har ej trätt ut ur hemmets väggar än. Hon sade ej ett ord om Ronald Fangen, och jag sänder den nu.

Sommarn är nog slut, höst i luften, höstfukt. Vad man pinats av åskluft. Och nu kommer snart den svåra tiden - taveltiden. Jag kan ej skriva i dag - önskar bara lycka!

Helene

2/9.

Gårdagen gick så att först kom sotarn, och skulle betalas, sen' hämtade Sainio hem de uppkardade madrasserna och skulle betalas, sen' hämtade Björkkvist från landet havregryn - den frimodigaste människa jag sett - och det blev ej tid till de två breven - litet skulle jag måla med. Men nu ville jag fråga dig om Ni i Kajana få "hemvete"-mjöl? - efter 2 veckor har Björkkvist malat och då får jag beställa.

Ville så gerna sända Er litet, en 5 kilo, om Ni ej få där. Säg om det är onödigt. Det är till skorpor.

I natt åter ett åskväder, under storm ett träd föll, gammal lönn. Den 27 de spå de vinter. Tror ej just.

Jag önskar ännu en god födelsedag, och icke alltför mycket arbete! Du får hålla 'Unge mennesker' så länge du vill - det passar ju icke alltid att läsa

Kan man sända mjöl i sockerlåda? med papper i.

Farväl igen

H.

Skall nu börja sträva efter Mauriac's 'Ormboet' - en katolsk författare.

Vet du 'fremdeles' betyder fortsättningsvis - 'lidelse'--är ju-lidande-

(25-9-1934)

E.

Helena W. tog aldrig boken, läste den aldrig. Där är långt resonerande, jag undrade ju om du skulle tycka om det. Till sist gav den mig mycket, till sist. Den behöver en fortsättning. Här intet hört om exp.

Skickar kritik som du ej behöver läsa - tänk Eric Hellström var målare! Sign. "S." ser allt på två sätt - farlig symptom. - Har ej beställt 'Ormboet' än. 'Noeud de vipère' betyder nog ormens vridningar. Mauriac är religiös, och där är utvecklig i boken, och jag är förbi pessimismen för länge sen. Vad är värre än "Cousin Pons" av Balzac som jag just läser om igen. Bara elakhet. Den hör till Serien Fattiga släktingar - jag får väl skaffa mig "Cousine Bette" sedan. Om jag läser om en dam som åker bil intresserar det mig ej, men om hon tänker något, älskar något, blir det psykologiskt, då intresserar det.

Björkqvist var här i går, hade en vild häst bunden vid porten och hann ej just tala, han för så där 50 kilo gryn o.a. till Seminariet i stöten, jag fick ej så mycket jag beställt nu. En liten låda kommer snart, en 'krans' till 17 de i 11 te. Mer en ann gång.

H.

tack för brev.

(5-10-1934)

Einar,

Det "är en olycka att vara litterärt musikalisk" citerade du - kanske nu. De Quincey behövde ej läsa 'boken för dagen' som nu kommer ut, hade finare böcker. - Du skrev om Lautrec med, nyss, nej han liknar ej Degas' fylliga kalla streck, eller Renoir, han är nervös i var linje. Och här är Etruskern, en konst utan fond - "på fonden känner man mästarn" - men gamla kyrkmålningar behöva den ej! Det är tragiskt jag aldrig haft en atelier med djup som ger fond.

Du säger tavlorna rest. Det är något upprörande i det, jag är 72 år och skall ut. Bra att ryorna hålla oss uppe! Och bara två gamla tavlor! Sände några skisser till hr. Hahl som bad om det, men tror ingen kommer med. Det finns par, tre, som vilja köpa. Fru Saarinen, Amerika, är en, nästa sommar, nu hade jag ej. Vilken är tavlan '17 år', är det judinnan - och Madonnan vet jag ej rätt, vilken det är. Det gör det samma. Jag trodde Pressen ensam var utan entusiasm för de svenska. Vad det är ledsamt ändå. Tänk icke ens Isak, ej ens Leander Engström behaga. Vad är nu Börjes Madonna (Måltiden), flackig i reproduktion.

Förlåt jag har ingen penna som duger skriva med - jag har slitit ut så många. Vänner är sjuka, en är död i september, Aina Ingman. Sjelv är jag som utsliten, litet ont i huvudet, vilar. Kunde ej taga Stenmans sista beställning av en repris, det skulle döda mig, min egergi. Han ber få råda mig i prissättning - jag har lämnat allt åt hr. Hahl, och sade jag ej tror jag har något där att sätta pris på. Är Hr. S. något nervös ~~-för-mig-~~ - han har varit det hela tiden - har han så många av mig?

Vore tacksam för 'Cousine Bette' på svenska, nångång.

Det är ju ej meningen du skall spara mjölet så länge, sade nu bara så - han har det ej mer i ria utan ångtorkat.

Här är storm, sedan lovas snö, - stackars du som har det vitt ren. Jag får bära allt där kommer i Stockholm!

Helene

är litet borta från jordens ting ren'.

Dora drömmer ibland hon får ett sådant där brev med hushållerskestil på kuvertet från Persien, och "drömmen är nu hennes ändå". Det är vad man har kvar!

25/10 -34

Einar,
Sänder två böcker - med tacksamhet! Fin psykologi. Senare sändes Balzac.

Lawrence tänkte jag inte skära upp men frestelsen blev övermäktig. Varför skulle "det för världen osynliga" hos oss blekna och dö, det är själva livet! - Den är mycket, mycket intelligent, sann också - och vad är kärnan? Den som alltid viker undan den lever ej - ja, man viker undan rik mans hus där allt "är som vadderad stoppning omkring en" - men när bokens Mefisto Lilly säger 'gör som du vill" så vet Aron till slut inte vad han vill - och så kommer Lilly med sitt 'slaveri', ett nytt ord för böj dig. Är detta bokens kärna? Jag vill ej tala mycket innan du läst den.

I tre land ha vi ju "slaveri".

Jag tror nu vi inte ta det etiska på samma sätt. De 'gamla Fröknarnas' lösning av gåtan var nog för mig som är enkel.

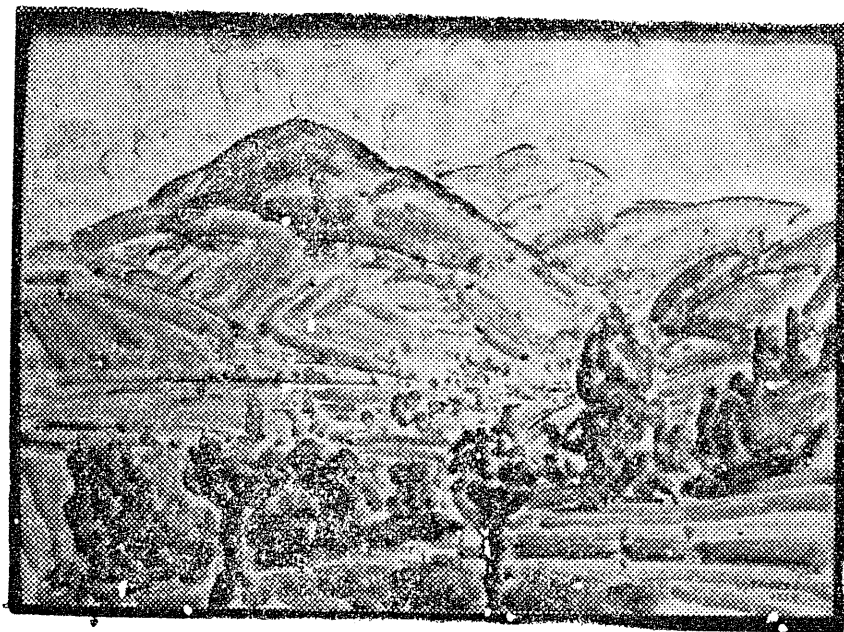
Säg, är det inte underbart att Florenz alltid är tråkigt. Du får se.

Ellen Thesleff's bild var från Konstnärsgillet's festsal där hon dekorerat taket Sänder ett prov på "S"s omdöme. Skriver sedan om hennes lilla strid om väldet i konsten.

Åkte ut en dag, till butiker, sedan till stranden, det var något dimma, dis, över vattnet, genom den såg man solglimtarna på vågorna, det var förfärligt vackert. Vad ser du ej allt som alltid är ute!

Helene

(Bilaga till brevet av den 25.10.1934)

Thomé: Landskap från Pyrenéerna.

"S" säger nu har Thomé funnit sig själv
- jag tycker han funnit Cézanne
(återsänd ej)

"S" säger nu har Thomé funnit sig själv - jag tycker han funnit Cézanne (återsänd ej)

28/10 -34 (postkort)

E.

Hoppas vara såsom nu och få se dig söndagen du talar om. Kanske får jag då se katalogen som jag ej sett än - först i dag varseblev jag i Pressen att Muséet köpt av mig. I Pressen och H.bl har bara varit N. Dagl. Allehandes kritik, men Västra Nyland hade Näsströms. Jag var glad. Nu har en bekant dam i Stockholm lovat sända utklipp. Mer när du kommer, gläder mig

H.

16/11 (1934)

Einar,

Jag gratulerar till namnsdag! kanske litet för sent? Har varit så orolig att jag ej kan skriva. Önskar allt gott -

Med hjärtliga hälsningar

Helene

17 de (XI-1934)

Einar,

Vad det brevet i dag ändå lugnade mig - du har rest hem - jag trodde du var mycket sjuk. Sjukdom går över. Vet du Elin Elmgrén, läkare, skriver "allt har en fortsättning" - så måste det vara.

Och så skriver du bara om mig! Tack ändå. Har intet hört om köp, och tycker det är "skamlöst" begära så för mina tavlor. De är inte värda det. Att du ville ge ut en var vänligt. Och så bra det ej blev Göteborg, Oslo. Men nog tager det kanske mitt liv att åter ställas ut, hjärtat är så trött. Ingen frågar mig något. Hr. Hahl skrev så vänligt nyss, även att de höjt mina pris ty det "skulle se ut som illojal konkurrens" med svenska målare annars. Det kan jag förstå.

Har ej orkat läsa alla utklipp hr. Hahl sände ännu. Såg i ett att jag var Gallén's kamrat i Akademi Adolf von Becker, och att jag var en av de första som lämnade Düsseldorf för Paris. Gallén, yngre än jag, såg jag första gången i Paris 1886. Det där gör ju ingenting.

O - litet fred.

Tog emot tvätt denna vecka har torkat den och lappat - en kvinna kommer aldrig undan det. Jag blir så trött när jag tänker på ett helt livs hushållssysslor.

Mörkret är tätt och tungt här. Måtte allt vara ljust där!

Kanske är det Stenman som sålt - i Pressen står ingenting.

Om allt detta vore över.

Ja, måtte hälsan där vara bra!

Helene

Hur kunde Bengt känna så? Hälsa honom.

Aldrig hade jag tagit pengar för det som är ditt.

(På en skild liten papperslapp följande:)

Det finns en 'Ulla' här - har ofta bjudits ut för 4000 mk. Ej min tavla.

(Bilaga till brevet av den 17.11.1934)

(14/12 1934)

Einar,

Man tycker det är ledsamt åter, det där med polyperna, men Helena W. som är 77 år har alltid haft det, hon reste in i somras för det. Det är bara den ständiga plågan med något. Livet är sådant. Jag ligger ej ständigt som du tror, bara varje e.m, är uppe en stund igen och kokar thé, och så till sängs. - Visst har jag haft mycket glädje av att National Muséum tog en, och helst den de tog - man tröttnar så på "Arbeterskan", jag är trött, den är tunn. De hade tänkt på "Sångerskan" skrev mag. Hahl. Nu är "Sångerskan" såld till Kom. Tikanoja säger han - den var Appelbergs - säger han, jag vet ingenting om den. "Margareta Vind" är såld till densamma, den var min - skall jag ej vara lycklig! Har haft "Hjördis pian" här två gånger, så lång, så mager. Det blir intet arbete nu igen. Mina skall ha julstädning och julgran - jag bryr mig ej om. Något äventyrligt har jag gjort, skrivit ett postkort till hotellet i Pont-Aver "eller successeurs" och frågat efter en havlfärdig tavla jag lämnade där 1884, erbjudit mig köpa om den finns. Intet svar än.

Och äventyrligt är här - jordbävning. Det är intet att skämta med. Väggar, tak golv vackla, ett dån.

De stora tidningarna säga just ingenting om det, de vill väl ej skrämma upp. Den har gått från Salo-trakten till Porkala.

Det du skriver om "Flickan som sjönk" förstår jag, både hennes längtan och att det är så i det primitiva Italien, hos de primitiva. Men jag tycker nu inte om Italien ändå. (x) Det kan vara en viss renhet i detta, boken - jag längtar så efter något rent. Har ej Ormboet än, just därför - men kanske det finns där. Balzac skriver ej bra om kärleken men är annars alltid så klar och påtaglig att det ej blir det värst slipprika. Jag har finska grammatiken som lektyr nu "Toivon että Te voisitte hyvin"

Helena W. har engång sagt mig att hon i Fanny Churbergs brev funnit att hon i utlandet hos en tysk professor fick sitta i en atelier och kopiera lärarns landskapsstudier. Det tycks ha varit en god metod. Men nu tycker Helena man borde taga reda på vilka av Fanny C.s tavlor är kopior, hon ville föreslå Stenman göra det.

Tycker du ej Stenman skulle vara nöjd, det gick mig över förväntan bra, och han fick sälja. Stenman gör allt för pengar nu. Han sade en kompromiss går ej, han är en kompromiss nu.

Jag kan ej se och välja en liten bok åt dig, får blott följa namn, byt därför ut de två små. Nu är det skada du ej kan läsa den större där var mycket om konstnärn och vad kritikern, Ruskin, tror han tänkt och han inte alls tänkt.

- Mörkret faller på -

Och där är konstnärns dubbelnatur, en grov, vulgär, girig man är en den finaste konstnär. Jag säger enkelheten, girigheten, var från hemmet i blodet - och han var aldrig girig mot konstnärer. Av den andra fick jag ej en större, de var utsålda i handeln.

Nu, Einar, säger jag god jul - jag önskar Eder alla den glädje julen kan ge, hälsa att taga emot det med, och ett gott nytt år! Tack för alla jular -

Måns kommer måndag förmiddag hit och firar jul.

Nu är det stickmörkt

Helene

.....

(forts. till 14.12.1934)

"Guds styfbarn på jorden" Bäckman skall jag be äta middag med, måndag.

Sv. Pressen har ej sagt ett ord om upphängning i Konsthallen och köp.

(x) det sägs i Norden, med fuktiga dunster, är solsken vackert, färgrikt, i Södern är det hårt torrt, färglöst.

(28/12 1934)

Einar,

När där åter är bättre med hälsan nu önskar jag hoppfullt gott nytt år! En god framtid, och icke så mycket arbete för dig.

Kan du tycka Permeke icke ger - jag tycker där ges mycket, kraft, samling, målarsyn - om han också hämtat hos andra, Rouault sist. Tack för den, och den andra. Då jag fått 2 av den byter jag mot en Mauriac, inte 'Ormboet' ty den får jag låna efter nyår av grannen. Sedan skall jag studera alla julböcker, är nu något trött i huvudet, har skrivit och skurat en månad, och skriver än.

Appelbergs tavla som såldes var min sägs det, den hade varit 15 år hos Magnus till försäljning. De ha alla varit så vänliga i jul. Men Hanna sörjer, den yngre gossen vill ej rätt växa till och bli stark. Måns var här julaftons förmiddagen, till halv 4 och det var så bra allt, han har sett något av världen, t.ex. herrskapet i Paris och deras äktenskap. Tänk, min julgran var så gles att vi skämdes taga in den, men jag tog för doftens skull ändå - han sade hans var likadan. Och du fick för mycket grönska. Jag tycker om täta.

Dora gav mig ett glas, ett gammalt, stort. |se bilagan nedan| Nu har jag sällan sett något som tillfredsställer en helt, så det ger ro - men detta glas skönhet! Gråaktigt glas med mörk guldkant! Huru kan man ge något sådant. - Och från Pont-Aven skrives att tavlan ej finnes där - matsalen i hotellet står som förr tapetserad med öljeskisser, och den som skriver är också en Julia Guillou - hon skickar sin tant Julia's porträtt, foto. efter en bronsplatta, jag känner henne väl |†1927 - och är så glad allt står som förr i min ungdom, var 22 år då. Mycket glömmer mitt trötta huvud nu - Mätte julen ha gått glad och varm där hos Er, önskar jag, och hälsar alla -
Helene

Du skall ej trötta dig med att skriva, vi känna varann ändå. Här är 5-7 gr. kallt, snölöst i Ekenäs.

Mina har haft sin bjudning. Har inte målat på en månad.

(Bilaga till brevet av den 28.12.1934)

han sa de hade varit lite
fick för mycket grom
täte.

Dora gav mig ett glas,
har ju sålvan sett någ
stalar en helt, så de
detta glas skonhet!
med mörk guldbaut! Lura
något sådant. - Och på
skrivs att talar i fimes
i hotell stän som för tapet
skisser, och du som skriver
Julia Quilman - hon skilbar